

28.05.2024

Asia/3

§ 71

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnan lausunto kaupunginhallitukselle vihreiden ryhmäaloitteesta keskustan elävöittämisksi lapsille, nuorille ja perheille

HEL 2024-003152 T 00 00 03

Lausunto

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta päätti panna asian pöydälle.

Käsittely

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta päätti yksimielisesti panna asian pöydälle Tuomas Tuomi-Nikulan ehdotuksesta.

Esittelijä

kulttuurin ja vapaa-ajan toimialajohtaja
Juha Ahonen

Lisätiedot

Tanja Tuominen, erityissuunnittelija, puhelin: 09 310 50674
tanja.tuominen(a)hel.fi

Liitteet

1 Ryhmäaloite 28.02.2024 Pasanen Amanda Vetovoimainen keskusta lapsille, nuorille ja perheille

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Lausuntoehdotus

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta antaa asiasta seuravan lausunnon:

Helsingin vihreä valtuustoryhmä esittää, että kaupunki käynnistää uusia toimia keskustan elävöittämisksi lapsille, nuorille ja perheille. Osana työtä tulee selvittää laadukkaan ja elämyksellisen leikkipuiston toteuttamista keskustaan.

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta toteaa, että kulttuurin ja vapaa-ajan toimialalla on erinomaiset valmiudet olla mukana suunnittelemassa ja toteuttamassa ratkaisuja keskustan elävöittämisksi sekä leikkipuiston ja mahdollisten muiden ideoiden toteuttamiseksi yhteistyössä sidosryhmien kanssa. Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta toivookin aloitteen etenevän konkreettisiin toimenpiteisiin hyvässä yhteistyössä kaupunkiympäristölautakunnan ja muiden sidosryhmien kanssa. Lisäksi kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta esittää, että valtuustokauden alussa ase-

28.05.2024

tetulle Helsingin kaupungin ja elinkeinoelämän yhteistyöryhmä ydin-
keskustan elinvoiman vahvistamiseksi -työryhmälle (HELY-ryhmä) an-
netaan toimeksiantona miettiä tarkempia konkreettisia ideoita ja ratkai-
suja keskustan elävöittämisestä lapsille, nuorille ja perheille. Lisäksi
lautakunta ehdottaa pitkäjänteisemmän suunnitelman toteuttamista las-
ten, nuorten ja perheiden huomioimiseksi osana keskustan kehittämi-
sen suunnittelua.

Kaupungin toiminnan ja vastuiden osalta aloitteessa esitetty selvitys
laadukkaan ja elämyksellisen leikkipuiston toteuttamisesta keskustaan
kuuluu kaupunkiympäristölautakunnalle, joka antaa aloitteesta oman
lausuntonsa.

Lapset, nuoret ja perheet kohderyhmänä keskusta-alueella

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta vahvistaa aloitteessa esiin nostetun
lapsiperheille suunnattujen elämysten ja kysynnän tarpeen ja toteaa,
että keskustan vetovoimaisuuden lisäämisessä on sisällöllisesti ja toi-
minnallisesti useita näkökulmia ja ulottuvuuksia. Siten lasten, nuorten
ja perheiden osalta on ensiarvoisen tärkeää ja rauhassa pohdittava, mi-
ten heidän toiveensa ja tarpeet tulevat aidosti kuulluiksi ja huomioidui-
ksi. Osana Lapsiystävällinen kunta -työtä lasten ja nuorten osallisuuden
ohjausryhmän toimesta on tuotettu kaupungin yhteinen suunnittelutyö-
kalu, joka on tukena lasten ja nuorten kuulemisessa ja lapsiystävälli-
sessä palautteenkeruussa. Lisäksi osana Lapsiystävällinen kunta -
kehittämistyötä otetaan laajemmin käyttöön lapsivaikutusten arviointi,
jolla toteutetaan YK:n lapsen oikeuksien sopimuksen ja lainsäädännön
edellyttämää lapsen edun arviointia

Lisäksi kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta korostaa, että keskusta-
alueen kehittämisessä nuoret tulee huomioida omana kohderyhmä-
nään. Tällä hetkellä on tunnistettu, että nuoret viihtyvät kauppakeskuk-
sissa ja erityisesti aikuistuvat nuoret itäisessä kantakaupungissa, eikä
keskusta-alueella ole nuorille vetovoimaisia paikkoja taikka alueita Oo-
dia lukuun ottamatta. Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta katsoo, että
keskusta-alueella tulisi olla nuorille tarjolla toiminnallisempia tiloja, niin
sisällä kuin ulkona, jossa nuoret voisivat enemmän toimia omaehtoi-
sesti. Lisäksi keskusta-alueella voisi järjestää enemmän nimenomaan
nuorille kohdennettuja tapahtumia, jotka toisivat nuoria keskustaan.

Keskusta-alueen infrarakentamisen kehittäminen keskustan elävöittämiseksi

Keskustaa tarkasteltaessa ja kehitettäessä on hyvä huomioida ja tun-
nistaa keskusta kaikkien helsinkiläisten alueeksi. Parhaimmillaan kes-
kusta tuo ihmisiä yhteen alueista ja taustoista riippumatta. Esimerkiksi
keskustakirjasto Oodilla on tärkeä rooli nimenomaan kaikkia helsinkiläi-
siä yhteen tuovana paikkana, minkä vahvistaa sen käyntikertojen tä-

mänhetkinen noin kahdeksan prosentin kasvu edelliseen vastaavaan ajanjaksoon verrattuna. Vuonna 2023 Oodi keräsi yhteensä 2 477 668 käyntikertaa. Kirjastot ovat avoinna kaikille ja tämän viestin vahvistaminen esimerkiksi eri kohderyhmien, kuten lasten, nuorten ja perheiden, tilankäyttötarpeita huomioimalla on kirjastopalveluille olennainen ja tärkeä.

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta hyväksyi 12.3.2024, § 33 Rikhardinkadun kirjaston tarveselvityksen, jossa todettiin, että hankkeessa tavoitellaan tilallisesti elämyksellistä kirjastoa, joka houkuttelee toiminnallaan ja palveluillaan kaikkia kaupunkilaisia, yhteistyökumppaneita ja kauempaakin tulevia vierailijoita. Hankkeessa laajennetaan erityisesti perheitä, lapsia ja nuoria palvelevien tilojen pinta-alaa ja huomioidaan paremmin heidän erikoistarpeensa. Kirjastossa halutaan myös tarjota enemmän tilaa lapsiperheiden palveluun. Kohderyhmää on osallistettu ja tarkoitus on kuulla heitä peruskorjaushankkeen edetessäkin.

Rikhardinkadunkirjastoa yhdessä Annantalon ja Oodin kanssa suunnitellaan toisiaan täydentäviksi, mikä mahdollistaa niiden hyödyntämisen alustana lasten ja nuorten palveluiden ekosysteemin toimijoille. Keskustassa sijaitseva lasten ja nuorten taidekeskus Annantalo tavoittaa merkittävästi helsinkiläisiä ja on vakiinnuttanut paikkansa lapsiperheiden kulttuurin keskuksena. Vuonna 2023 Annantalo keräsi yhteensä 117 383 käyntikertaa. Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta esittää, että Annantalon etupiha-alue, Annanpuistikkoa, tulisi hyödyntää paremmin lasten, nuorten ja perheiden käyttöön, vastaten myös aloitteessa nostettuun toiveeseen toiminnan laajentamisesta sisätiloista ulkoalueille. Annantalon perusparannuskorjaus on tämänhetkisessä investointiohjelmassa aikataulutettu vuosille 2030–2032, mikä viimeistään mahdollistaisi tämän kaltaisten suunnitelmien toteuttamisen. Vastaavia mahdollisuuksia olisi Tori-korttelissa esimerkiksi kaupunginmuseon taikka kaupungintalon sisäpihoilla. Erityisesti kaupunginmuseon sisäpihan toiminnallisuutta toivottaisiin parannettavan lapsiperheet huomioiden toteuttamalla esimerkiksi placemaking-hanke yhdessä kaupunkiympäristötoimialan kanssa. Kaupunginmuseon Aleksanterinkadun toimipisteen käyntikerrat ovat kasvaneet noin kaksi prosenttia edellisvuoden vastaavaan ajanjaksoon verrattuna ja vuonna 2023 se keräsi yhteensä 313 071 käyntikertaa.

Ryhmäaloitteessa esiin nostettu suunnitelma Töölönlahden puiston uudistamisesta ja ehdotus sen yhteydessä toteuttavasta vetovoimaisesta leikkipuistosta kuuluu kaupunkiympäristölautakunnan hallintaan. Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta toteaa, että Töölönlahden puiston kehittämisessä tulee huomioida sen luontoarvot sekä kulttuurihistoriallinen arvo, jonka osalta kaupunginmuseo on mielellään mukana suunnittelun eri vaiheissa toteuttaen perustehtävänsä helsinkiläisen kulttuuriympä-

ristön vaalijana. Tämänhetkisissä idea- ja konseptisuunnitelmissa korostuvat laatu ja elämyksellisyys, minkä lisäksi suunnittelussa mukana olevat toimijat tukevat vahvasti sitä, että alueesta tulee vetovoimainen paikka nimenomaan erityisesti lapsille, nuorille ja perheille. Kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan alueelle sijoittuvat toimijat, kuten keskustakirjasto Oodi sekä kaupungin sidosryhmät, kuten alueen taide- ja kulttuurilaitokset ovat mukana suunnittelutyössä, jolla tähdätään alueen elävöittämiseen.

Aloitteessa esitetään, että leikkipuistojen yhteyteen rakennetut liikuntatilat, kuten ulkokuntosalit ja pingispöydät, tuovat nuorille ja aikuisille tekemistä leikkipuistojen oheen. Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta katsoo, että erilaisten pallokenttien lisääminen keskusta-alueella on perusteltua, sillä ne lisäävät mahdollisuuksia omaehtoisen liikunnan harrastamiselle. Koripallokenttiä taikka vastaavia kenttiä keskusta-alueella on esimerkiksi Oodin edessä sekä Baanan eteläpäädyssä, jotka molemmat ovat kaupunkiympäristötoimialan vastuulla. Mahdollisten keskustaan suunniteltavien liikunnallisten toimintojen lisäämiseksi tulee hyödyntää kaupungin lähiliikuntapaikka- ja skeittipaikkaohjelmia, jotka on laadittu vuosille 2022–2032.

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta toteaa, että mahdollisten uusien ulkokuntosalien toteuttamista keskustaan on todellisen käyttäjätarpeen näkökulmasta syytä harkita. Töölönlahdelle Linnunlaulun läheisyyteen aletaan rakentaa uutta ulkokuntosalia kesällä 2024, minkä lisäksi kahden muun Töölönlahdelle sijoittuvan ulkokuntosalin suunnittelu on käynnissä. Laajemmalta keskusta-alueelta löytyy ulkokuntosali Hieta-
lahden uimarannalta sekä Kaisaniemenrannasta. Lisäksi OmaStadi 2024 kierroksella toteutetaan 1–2 uutta ulkokuntosalia tai laajennetaan nykyisiä ulkokuntosaleja eteläisen suurpiirin alueella. Kiinteät pingispöydät eivät läheskään aina ole tehokkaita lisäämään kaupunkilaisten liikunta-aktiivisuutta, ja pöytien käyttämiseen liittyy haasteita esimerkiksi välineiden saatavuuden osalta. Lisäksi pingispöytiä käytetään toisinaan ei-liikunnallisessa tarkoituksessa, kuten piknik-pöytinä. Lähiliikuntapaikkaohjelmassa keskustan alueita Töölöä lukuun ottamatta ei ole tunnistettu nykyisen lähiliikuntapaikkaverkoston katvealueina.

Lausunnossa korostetaan myös turvallisen, viihtyisän ja leikkiin kutsuvan kävely-ympäristön tärkeyttä lapsille. Kaupungin strategiassa 2021–2025 kävelyn edistäminen on nostettu tärkeäksi keskustan vetovoimatekijäksi ja se on huomioitu myös keskustavisiassa sekä Helsingin ensimmäisessä kävelyn edistämishjelmassa. Toimenpiteiden toteuttamisvastuu on myös kaupunkiympäristötoimialalla, mutta kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala edesauttaa omalla asiantuntemuksellaan kaupunkiympäristön kehittymistä arki- ja hyötyliikkumista edistävään suuntaan.

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta toteaa, että osana kävelykeskustan laajentamista ja muutenkin kävely-ympäristön kehittämisessä on tärkeää huomioida lapset, nuoret ja perheet. Suunnittelussa olisi hyvä huomioida ympäristön mahdollisuudet kaikenikäisten leikkiin ja fyysiseen aktiivisuuteen kannustamiseksi. Yksittäisenä onnistuneena esimerkkinä tällaisesta on keskustassa Amos Rexin yhteydessä olevat kumpareet, jotka keräävät kaiken ikäisiä kiipeilemään. Samoin kävelymatkat ja -etäisyydet tulisi nähdä mahdollisuuksina lisätä arkiliikkumista. Keskusta-alueen kehittäminen elämykselliseksi ja kokemukselliseksi ympäristöksi palvelisi laajempaakin joukkoa, esimerkiksi matkailijoita ja turisteja tarjoten heille kokemuksia kaupunkitilassa. Lisäksi osana kävely-ympäristön kehittämistä on tärkeä huomioida esteettömyys ja saavutettavuus, jotka palvelevat myös lapsiperheitä.

Huhtikuussa 2024 käynnistettiin uuden arkkitehtuuri- ja designmuseon suunnittelukilpailu ja museon tuleva uudisrakennus tarjoaa houkuttelevan kohteen myös lapsiperheille osana Helsingin merellistä julkisivua Makasiinirannassa. Museo asettuu osaksi uutta eteläistä kaupunkia kiertävää rantareittiä ja tarjoaa mahdollisuuden sekä kävelykeskustan laajentamiseen, että myös tapahtumallisuuden kehittämiseen ulkotilassa.

Keskusta-alueen kulttuuri-, taide- ja tapahtumatuotannon kehittäminen keskustan elävöittämiseksi

Infrarakentamisen lisäksi tapahtumilla on merkittävä vaikutus virtojen suuntaamiseksi keskustaan. Keskusta-alue tarjoaa tälläkin hetkellä useita paikkoja järjestää ja toteuttaa erilaisia tapahtumia eri-ikäisille, minkä lisäksi Töölönlahden puistolle valmisteilla oleva idea- ja konseptisuunnitelma sekä peruskorjauksessa oleva Kaisaniemen puisto valmistuessaan edistävät ydinkeskustan tapahtuma-aluepalveluita monimuotoisille ja -kokoisille tapahtumille. Lisäksi kaupunkiympäristötoimiala on tehnyt suunnitelman tapahtumainfran parantamiseksi usealla keskusta-alueen torilla ja aukiolla, kuten Senaatintorilla, Narinkkatorilla, Kasarmitorilla sekä Kauppatorilla ja Mantan alueella Kukkatorilla. Työtä on tehty yhteistyössä kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan kulttuuripalvelukokonaisuuden sekä kaupunginkanslian elinkeino- ja viestintäosaston kanssa.

Tällä hetkellä esimerkiksi Savoy-teatteri, ja sen osana Espan lava huomioi lapset, nuoret ja lapsiperheet tarjonnassaan, vaikka se ei olekaan toiminnan ydinkohderyhmä. Erityisesti Espan lavan maksuton alle 12-vuotiaille suunnattu runsas ohjelma toimii myös miljöönensä helppouden puolesta lapsiperheille. Perheitä kiinnostaa myös taidepainotteisen perusopetuksen ja lukioiden esiintymiset Espan lavalla. Myös Savoy-

teatterin ohjelmassa on vuosittain lastenkulttuuria esimerkiksi musiikin ja elokuvien muodossa.

Parhaimmillaan tapahtumat, taide, kulttuuri ja muut kohtaamisia mahdollistavat tilat ja ympäristöt luovat syitä saapua keskustaan, tuottavat kohtaamisia ja isojakin ruuhkahuippuja. Kaupungin omien sekä kaupungin tukemien ja mahdollistamien tapahtumien ja kulttuuripalvelujen lisäksi merkittävä osa tapahtuma- ja kulttuuritarjonnasta on alan yksityisten yhteisöjen ja kaupunkilaisten omaehtoista toimintaa, jonka helppottaminen on kaupungin elävöittämisen kannalta tärkeä tavoite.

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta katsoo tärkeäksi, että kaupungin tapahtuma-, taide- ja kulttuurimyönteistä toimintakulttuuria vahvistetaan entisestään, ylläpidetään ja kehitetään sallivaa ja mahdollisuuksia tunnistava palveluasennetta kaupunkilaisten ja kumppanien kanssa sekä kehitetään kaupungin omia palveluja asiakaslähtöisesti ja yhteistyössä kaupunkilaisten kanssa huomioiden myös lapset, nuoret ja perheet. Lisäksi lautakunta toteaa, ettei kaikkia tapahtumia ole kuitenkaan tarkoituksenmukaista tuoda ydinkeskustaan, sillä samanaikaisesti kaupungin tulee elävöittää kaupunginosia ympäri Helsinkiä ja tämän tasapainon löytäminen on tärkeää.

Yhteenveto

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta toivoo aloitteen etenevän konkreettisiin toimenpiteisiin yhteistyössä kaupunkiympäristölautakunnan ja muiden sidosryhmien kanssa, minkä lisäksi lautakunta esittää toimeksiantona HELY-työryhmälle pohtia konkreettisiä ideoita ja ratkaisuja keskustan elävöittämisestä.

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnan keskeiset toimijat keskusta-alueella aloitteen kohderyhmän osalta ovat keskustakirjasto Oodi, Rikhardinkadunkirjasto, kaupungin museo ja sen yhteydessä toimiva Lasten kaupunki sekä lasten ja nuorten taidekeskus Annantalo. Näiden lisäksi keskusta-alueella on muitakin toimialan ylläpitämiä paikkoja, kuten ulkokuntosaleja, kumppanitoimijoina erityisesti taide- ja kulttuurilaitoksia ja lisäksi alueella toimii aktiivisesti kaupungin jalkautuva ja etsivä nuorisotyö.

Olennaista keskustan kehittämisessä aloitteessa esitetyn kohderyhmän näkökulmasta on huolellisesti osallistaa heitä suunnitteluun sekä aidosti kuulla heidän tarpeensa ja toiveensa. Lisäksi nuoret on tärkeää huomioida omana kohderyhmänään niin infrarakentamisen kuin tapahtumatuotannon osalta.

Infrarakentamisen luo mahdollisuuksia, minkä lisäksi on tärkeää vahvistaa tapahtuma-, taide- ja kulttuurimyönteistä toimintakulttuuria. Annan-

28.05.2024

Asia/3

talon ja sen etupiha-alueen hyödyntäminen nimenomaan lasten, nuorten ja perheiden näkökulmasta olisi tärkeää. Mahdollisten uusien ulkokuuntosalien toteuttamista keskustaan on todellisen käyttäjätarpeen näkökulmasta syytä harkita. Keskustan, ja koko Helsingin, kävelyympäristön kehittäminen fyysisistä aktiivisuutta ja leikkiä lisääväksi on suositeltavaa lasten, nuorten ja perheiden näkökulmasta.

Keskustaa kehitettäessä lasten, nuorten ja perheiden näkökulmasta on tärkeä pohtia ja selvittää juurisyitä, minkä takia keskustaan ei tällä hetkellä tulla, miten kohderyhmä kokee keskustan ja mitä he siltä odottavat. Lisäksi osana kohderyhmän osallistamista on tärkeä selvittää, mitä keskustalta toivotaan jatkossa ja mikä saisi heidät tulemaan keskustaan ja sen jälkeen ottaa heidät mukaan suunnittelun eri vaiheisiin, kuten esimerkiksi Rikhardinkadun kirjaston osalta on tehty. Selvittämällä tarkemmin syitä sekä osallistamalla kohderyhmiä voidaan paremmin löytää ratkaisuja keskustan elävöittämisiksi.

Esittelijän perustelut

Kaupunginkanslia on pyytänyt kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnalta lausuntoa 31.7.2024 mennessä kaupunginhallitukselle valtuutettu Helsingin vihreän valtuustoryhmän aloitteesta koskien vetovoimaista keskustaa lapsille, nuorille ja perheille. Vihreä valtuustoryhmä esittää, että kaupunki käynnistää uusia toimia keskustan elävöittämisiksi lapsille, nuorille ja perheille. Osana työtä tulee selvittää laadukkaan ja elämyksellisen leikkipuiston toteuttamista keskustaan. Aloite on kokonaisuudessaan liitteenä.

Asiasta on pyydetty lausuntoa myös kaupunkiympäristölautakunnalta.

Esittelijä

kulttuurin ja vapaa-ajan toimialajohtaja
Juha Ahonen

Lisätiedot

Tanja Tuominen, erityissuunnittelija, puhelin: 09 310 50674
tanja.tuominen(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Ryhmäaloite 28.02.2024 Pasanen Amanda Vetovoimainen keskusta lapsille, nuorille ja perheille

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano